

FORNYBAR ENERGI ER AFRIKAS FRAMTID

Erik Solheim

I oktober 2009 åpnet et splitter nytt vannkraftverk i Bugoye i Vest-Uganda. Det er første gang i historien at norske investorer bygger et vannkraftverk i Afrika. Det hadde ikke vært mulig uten innsatsen fra TrønderEnergi.

Kraftverket er resultat av et godt partnerskap mellom det trønderske kraftselskapet TrønderEnergi og det statlige investeringsfondet Norfund. Etter norsk målestokk er vannkraftverket i Bugoye et relativt lite kraftverk på 13 megawatt. Men det vil likevel øke Ugandas samlede kraftproduksjon med sju prosent.

Uganda har som mange land i Afrika underskudd på elektrisitet. Stabil tilgang til strøm er en forutsetning for utvikling. Det blir ingen økonomisk vekst eller økt velferd uten strøm til pc'er og kontorer, til vannpumper eller fryseskap, til klasserom eller operasjonsstuer, tv'er, radioer eller mobilere. Vi trenger ikke se lengre enn til vår egen historie for å forstå hvor viktig vannkraften eller oljen har vært for vår velstand.

Afrika har et stort potensial for ren og fornybar energi, særlig sol og vannkraft, men også vindkraft og jordvarme. Men dette utnyttes ikke godt nok. Svært mange prosjekter kan utvikles uten at det fører til negative miljømessige og sosiale virkninger.

Mange fattige land ønsker å få tilgang til Norges erfaringer. De vil lære av det vi har gjort slik at deres vannkraft eller petroleumressurser også kan bidra til landets økonomiske og sosiale utvikling. Vi har derfor opprettet to bistandsprogrammer for å møte denne etterspørselen: Olje for utvikling og Ren energi for utvikling.

Ren energi for utvikling skal bidra til at fattige land utnytter sine muligheter for energi fra vann, sol eller vind samtidig som de bruker den energien de allerede har på en effektiv måte. Vi gir støtte til å forbedre lover og regler og bedre

kunnskapen slik at ressursene blir bedre forvaltet. Vi samarbeider også om å bedre tilgangen til strøm for de fattige på landsbygda og å bygge ut offentlig infrastruktur, for eksempel ledningsnett.

En viktig del av ren energisatsingen er å bruke bistandspenger strategisk slik at de fører til private investeringer. Det være i strømproduksjon fra vann, sol eller vind. I Bugoye har vi brukt bistandspenger til å støtte finansiering av blant annet veier, helse- og miljøprosjekter for lokalbefolkningen. Ugandiske myndigheter vil etter noen år få en eierandel tilsvarende denne gaven, og da ta del i inntektene fra verket. Når avtalen mellom Uganda og TrønderEnergi går ut om 25 år, vil hele verket bli overdratt til ugandiske myndigheter.

Vi har en stor og kunnskapsrik energisektor i Norge. Jeg er glad for at flere av kraftselskapene ønsker å investere i ren energi utenfor Norge, gjerne i fattige land. Gjennom slike investeringer bidrar de til utvikling gjennom den teknologien og kompetansen de bringer med seg. I tillegg bidrar de med risikovillig kapital til investeringer. TrønderEnergi er et slikt eksempel. Det er imponerende å se på hva de har fått til i Uganda, og jeg er glad for å høre at de ønsker å bygge flere kraftverk i årene som kommer. Det er flott når norsk kompetanse og kapital kan bidra så direkte til utvikling i fattige land.

For meg er det også viktig at kraftverket i Bugoye er bygd med relativt små inngrep i naturen. I tillegg har det vært en åpen og god dialog med befolkningen hele veien. Vi har sikret at de er fornøyde med måten de er behandlet på, og at de som er direkte berørt har fått erstatning i form av nye hus og jord. Vi har også gitt utdanningsstipend til kvinner, og helsestasjonen i bygda har fått en ny fødestue. Prosjektet har også gitt mange arbeidsplasser med gode inntekter, og arbeidsmiljøet på anlegget har vært godt uten noen alvorlige ulykker underveis. TrønderEnergi har lært opp lokale ingeniører som skal stå for driften av anlegget, med tett oppfølging og støtte fra eksperter i Norge.

Foto: Sigrun H. Overland, Fosna-Folket.

To tredeler av de globale utslippene av klimagasser kommer fra produksjon av energi fra fossilt brensel, kull og petroleum. Det er derfor viktig hva slags energiproduksjon vi legger opp til for framtida. Det er avgjørende hva de rike landene gjør for å legge om til et lav-karbonsamfunn. Men like viktig er hvilken vei utviklingsland velger. Det er i disse landene den største økningen i energiforbruk vil komme de neste 50 årene.

Vi ser allerede tegn til at klimaendringene har fått alvorlige konsekvenser for menneskene på kloden i form av tørke, flom og ekstreme sykkloner. Vi kan gjøre en betydelig innsats for det globale klimaet hvis vi bidrar til å velge de fornybare alternativene for produksjon av energi.

Utviklingslandene krever overføring av teknologi og ny finansiering. Jeg mener at noe av det kan løses ved innsats fra private selskaper som investerer i fornybar energi i fattige land. Jeg ønsker et tett samarbeid med norske bedrifter om hvordan vi i fellesskap kan gjøre dette enda mer effektivt.

I stortingsmeldingen om utviklingspolitikken, «Klima, konflikt og kapital», slår regjeringen fast at den norske innsatsen mot fattigdom også skal være en del av løsningen på klimautfordringene. Satsingen på utbygging av ren energi er en viktig del av norsk bistand, og er et eksempel på en slik helhetlig tilnærming.

Stortinget har sluttet seg til regjeringens forslag om å utrede hvordan deler av Oljefondet, eller Statens pensjonsfond – utland som det egentlig heter, kan investere i miljøtiltak og de framvoksende markedene i utviklingsland. Dersom vi bruker en del av vår nasjonale formue på investeringer i ren energi som vannkraft, sol og vind i fattige land kan vi i tillegg til en god avkastning bidra både til mindre utslipp av klimagasser og økonomisk og sosial utvikling.

Jeg er overbevist om at vi på denne måten kan få de fattige landene med på en ny global klimaavtale.